

SKEPP O'HOJ

NR 1
Februari 2001

I detta nr:

- Vår Ordförande har ordet.*
- Att bli telegrafist 1950*
- Halland -svärfångad gäst i Medelhavet*
- Karlskrona Örlogsskolor*
- Sveriges första utlandsuppdrag*
- Agenda 2001*
- Klubbstugan*

Flottans mäns avdelning 11, Nynäshamn

Ordförande: Bo Schagerberg	08 - 530 447 57
Mob	070 - 521 44 39
Vice ordf. : Hans Martinelle	08 - 520 211 13
Mob	070 - 566 06 61
Sekreterare: Rune Stang	08 - 520 305 55
Mob	070 - 369 29 38
Kassör: Eron Wersén	08 - 520 155 54
Mob	070 - 527 03 37
Ledamöter: Jan Settergren	08 - 520 353 07
Olle Engström	08 - 520 159 16
Sören Lundgren	08 - 520 351 52
Supleanter: Anders Möllerström	08 - 520 172 91
Börje Svaleklev	08 - 520 138 51

Adress: FM avd 11 NYNÄSHMN
c/o Bo Schagerberg
Sunnerbyv 6
148 71 SORUNDA
e-mail : .schagerberg@nynashamn.
mail.telia.com

produktion: st-media
R Stang
Skogsv 4
148 30 ÖSMO
Tfn 08-52030555
Mob 070-3692938
e-mail: st-media@svipnet.se

Ordföranden har ordet

Vi bjuder in.

Första numret år 2001 presenterar vi som ett inbjudningsnummer.

Förra året presenterade vi oss rejält med riksårsmötet. Vi var också med i kyrkparaden för att hedra sjömän. Vi deltog också med två gäng i femkampen och med ett gäng vid sillfrukosten på Notholmen. Det har vi gjort bra och vi skall inte vara sämre i år. Vi behöver presentera oss i olika sammanhang och ha roligt.

Vi har i år gjort upp ett program som både ger oss tillfällen till fest och dans och att delta i festligheter tillsammans med kamrater i FM:s andra kamratföreningar. Agendan som vi bifogar i detta nr kan lämpligen sättas upp på kylskåpet och i tidningen har vi en kort sammanfattning, det kan verka ambitiöst men det är ungefär vad vi har gjort tidigare om åren.

Den stora skillnaden är att genom bättre PR få med fler av våra medlemmar. Så håll reda på papperen och glöm inte att anmäla Er.

På annan plats i O'hojet gör vi också ett upprop om hjälp att snygga till vår stuga. Glöm inte bort att den kan användas som sommarstuga över en helg och det kostnadsfritt. Var hittar ni annars en sådan sommarstuga?

Vi har snart årsmöte och i bilaga kallar vi medlemmarna till festen och årsmötet.

VÄLKOMNA

Att bli telegrafist 1950

Av B Schagerberg.

Min morbror var maskinist i Transatlantic. Han var min idol. Jag ville till sjöss som han, inte minst när jag fick kort från honom avsända från Australien och Sydamerika och andra exotiska platser.

Men jag ville inte bli maskinist, jag ville bli elektriker. Jag åkte till Göteborg och sjömansförmedlingen, som skickade mig tillbaks till arbetsförmedlingen i min hemstad Åmål, med order ”-att sök till flottan, flottan utbildar elektriker. Välkommen åter när du är klar”. Alltså åkte jag till Karlskrona och Flottans Sjömansskola och blev telegrafist! Testgruppen ansåg att mina anlag låg bra till för telegrafistyrket och föreslog mig istället att välja den

banan. Det har jag aldrig ångrat även om jag så småningom i alla fall klev in i det elektriska yrket. Utbildningen i Karlskrona var grundlig och omfattande. Organisationen var föredömlig trots att jag senare som civilanställd inom marinen många gånger funderat över, hur överhuvudtaget nånting kan fungera! Jag kom till Karlskrona 16 år just fyllda. Blev mottagen, hittade rätt, fick kläder och mat och livet började.

För telegrafister var utbildningen något annorlunda än för övriga matrosar. Vår utbildning var uppdelad i tre sfärer. Den militära, den civila och en grundutbildning som sträckte sig till en motsvarighet av dåtidens realskola.

Eftersom telegrafverket inte längre accepterade signalistutbildade telegrafister omfattade den civila utbildningen en fullständig telegrafistutbildning med sikte på tjänstgöring vid radiostationer eller fartyg och därför måste vi först erövra av telegrafverket utfärdat certifikat av lägst B-behörighet.

Marinen satte en högre gräns vid A-behörighet (1:a klass). Skillnaden bestod i hastighet i telegrafi. För A-cert krävdes 120 tecken per minut. Vi var 13 i gruppen från början och vi var 11 som blev färdiga telegrafister. Vi var en mycket homogen grupp.

Telegrafistutbildningen omfattade telegrafi, föreskrifter med rättigheter och skyldigheter, radioteknik motsvarande dagens gymnasium, taxering av telegram med ”yrkesfranska”. All korrespondens när det gällde telegramutväxling och valutahantering skedde på franska och i fransk valuta.

Grundutbildningen omfattade språk, svenska och engelska och matematik och allmänna samhällskunskaper.

Den militära utbildningen inleddes med 2 veckors permissionsförbud till dess man kunde hälsa på överordnad, ha ordning på sina kläder och klarat av krigsmans erinran (den hette så då). Genom att skolan tog mycket tid i anspråk var det en ständig kamp mellan skolledningen och vår plutonchef och flst Rosselin när vi skulle ha exercis och skjutövningar på Rosenholm. Varje lördag kl 1100 tråddes kaninmarschen, dvs vi gick i parad från Sjömansskolan till hamnen förbi Sparre och ibland upp genom Alamedan och Amiralitetsparken och tillbaks till skolan. Först gick Flottans Musikkår, sedan kom vi. Marsch var viktig och ingen fick falla ur eller komma i otakt. Det noterades.

I sex månader var vi jungmän (kaniner) utan ett enda streck. Det var en stor dag när vi fick ett streck (vicekorpral!) och dessutom bättre betalt. Lönen om jag minns rätt blev 60:- per månad. Min klocka inköpt för 116:- hamnade därför oftast varje månad på stampen som låg på en parallellgata till

fortsättning på sidan 10

Halland – svårfångad gäst i Medelhavet

Med utomordentligt beröm från bland andra chefen för den franska medelhavsflottan har ubåten ”Halland” kommit hem till Berga efter sex händelserika veckor – mestadels i Medelhavet. På hemresan gjordes ett kort uppehåll i Lissabon, där Marinytt mötte den mer än nöjda besättningen.

Frågan är vad chefen kommandörkapten Gunnar Wieslander och hans besättning om 25 officerare och tre kontraktsanställda underofficerare, minns bäst av resan som startade från Karlskrona 16 september och ”landade” vid hemmabasen Berga 1

december. Var det delövningarna i Medelhavet med franska, spanska och amerikanska ubåtar, också atomubåtar, jagare, fregatter och ubåtsjakt-flygplan, typ P-3C Orion, alternativt lekande delfiner runt periskop och torn under gång i u-läge, eller kanske känslan av att ha 5000 m vatten under skrovet? –Först och främst har vi nu fått ett kvitto på att vi har den bästa konventionella ubåten, sa Gunnar Wieslander, helt befriad från falsk blygsamhet när han på hemgång mötte media vid ett tredagars uppehåll i Lissabon.

Luftberoende

Omedelbart därefter rättade han sig. ”Halland”, av Gotlandsklassen, är knappast helt konventionell med sitt luftberoende Stirlingmaskineri för gång under vatten. Stirlingmaskineriet lär ha varit en av anledningarna till att ”Halland” inte förlorade en enda av de talrika duellsituationerna under övningarna med och mot Natoenheterna. ”Halland” orsakade mycket stort besvär för ubåtsjakten – både ytfartyg och helikoptrar/flygplan – som inte har vanan att agera mot en så tyst ubåt som ”Halland”. Vad man än kan kalla ”Halland”, så inte är den vacker. Men också bristen på sköna linjer hör till bilden som svårfångad. De tre ubåtarna Halland, Uppland och Gotland överlämnades till Marinen så sent som 1999, med så gott som den senaste bakom såväl skrovet som utrustningen innanför. Den utvändiga är så mycket ”stealth” som ubåts-teknologin tillåter.

FC Hnd Kk Gunnar Wieslander

Tekniken, ja, men hur stod det till med taktiken – Östersjön och Medelhavet må skilja sig åt i djup, sikt, salthalt, temperatur, ja allt.

5000 meter eller mer är knappast den bottenära miljö vi gillar, eftersom "Halland" mycket väl kan ligga tyst och stilla i en vecka eller mer och bara samla information. Men lika djupt var det inte över hela övningsområdet. Dessutom att från grunt till djupt vatten är definitivt lättare än motsatsen. År 2003 ska Sverige ha en ubåt bland de enheter som ställs till förfogande för fredsbevarande uppdrag. Rent allmänt kan en ubåt se vad som händer, rapportera utan att synas, och därmed agera över hela hotskalan utan risk för personal och plattform.

Under tre dagar gästade "Halland" Lissabon. Bland uppgifterna var att ge stöd till svensk försvarsindustri.

Inte en ventil fel

Åter till frågan om hur det känns att åka "över kanten" från hanterligt djup till för en lekman, rena avgrunden. – Som befälhavare handlar det om att ha fullt förtroende för sin besättning och att besättningen har fullt förtroende för sin chef. På sådana djup finns det inte till en andra chans. Det handlar om aktiv säkerhet, om nolltolerans. Det får inte ens vara tänkbart att en ventil ställs fel. En tid framöver kommer "Halland" att ligga i Muskös torrdocka. Skrovet skall inspekteras, en mängd data plockas fram från extra givare och mätpunkter. Sent våren 2001 kommer utvärderingen att vara klar.

Vilka slutsatser kan dras redan i dagsläget?

- Att de modifieringar som gjordes före start, med bland annat extra kylning av maskineriet, fungerade bra. Det gjorde även vår servicegrupp som mötte upp i ett par hamnar med brännolja, flytande syre, matförråd och annat vi behövde. Vikten av möjlighet till vila exempelvis.

Satellit på önskelistan.

Finns det något önskemål med riktning 2003?

Definitivt att det svenska försvaret köper in sig på en kommunikationssatellit så att vi kan sända hem bilder i realtid. En av de tre dagarna i Lissabon var avsatt för det av riksdagen beslutade "stödet till svensk försvarsindustri". Gästande representanter från Saab Bofors Underwater Systems kunde dra nytta av intresset efter Hallands framgångar genom att visa den helt nya Torped 62 med prestanda som imponerade även på det församlade fackfolket; grovt förenklat når den svenska torpeden 50 kilometer på 500 meters djup med 50 knops hastighet. När "Halland" lämnade Vasco da Gamas stad återstod en elva dygn lång resa hem. Och det huvudsakligen i u-läge. Men tråkigt? Knappast. Bara att sortera de färskaste intrycken tar längre tid, bedyrade både chef och besättning.

Historiskt om Skolor

Som en följd av den pågående stora omorganisationen av försvarets skolor upphörde Karlskrona Örlogsskolor, KÖS 1 juli 1997. Under närmare två år har arbete pågått för att i bokform dokumentera skolorna. Boken är nu klar.

KÖS var en mycket stor skola och omkring 5000 elever passerade årligen genom de olika utbildningsenheterna. Cirka 500 anställda av olika kategorier var verksamma vid KÖS.

Skolorna disponerade en stor del av det byggnadsbestånd i centrala Karlskrona som nu ingår i världsarvet eller är K-märkt av andra skäl. Hela kvarteret Sparre, kasernerna af Trolle vid Vallgatan, Anckarstierna, delar av Rosenholm och Stumholmen. Ett stort antal kurser varav många högt kvalificerade genomfördes.

I föreliggande historik beskrivs i texter och i ett omfattande bildmaterial i färg bredden och kvalitén i utbildningsverksamheten. Det kulturarv som byggnaderna i många fall utgör beskrivs i ord och bild. Trots att skolorna låg centralt på Trossö var kännedomen om verksamhetens omfattning och kvalitet inte stor utanför försvaret. Boken blir dessutom en del av örlogsstaden Karlskronas historieskrivning, efter som staden Karlskronas historia och svenska marinens historia i hög grad sammanfaller.

Historiken har utarbetats av en kommitté av tidigare personal vid skolorna. Den omfattar 192 sidor och har inköpts till vår förening. Boken kan lånas av våra medlemmar.

Artikeln om "Halland", författad av Sven-Åke Haglund och resencionen av boken "Karlskrona Örlogsskolor" skriven av Lisbeth Thorsén-Carlberg har tidigare publicerats i "Marinnytt" nr 4/2000.

Sveriges första utlandsuppdrag

Den 20 december 1934 tågade 250 man från Svea livgardes kaserner vid Gärdet i Stockholm genom staden med musikkår i spetsen till Centralstationen där försvarsministern mötte och tog farväl av dem. De skulle ut på den svenska försvarsmaktens första internationella uppdrag, övervaka en folkomröstning i Saarland som låg mellan Frankrike och Tyskland.

Det lilla Saarområdet blev en restpost vid fredsförhandlingarna 1919 efter första världskriget och ställdes tillsvidare under den nybildade världsorganisationen Nationernas Förbund, NF; förvaltning på villkor att det efter femton år genom en folkomröstning skulle avgöras om det skulle tillfalla Frankrike eller Tyskland. Under tiden administrerades det av Frankrike.

När tidpunkten för omröstningen nalkades 1934, utbröt det hätska nationalistiska kampanjer på båda sidor och Nationernas Förbund bad därför Storbritanien, Italien, Nederländerna och Sverige att bistå med ett par tusen soldater som polistrupper. Den svenska regeringen fick förfrågan den 9 december, och behandlade ärendet snabbt och svarade den 11 att den ställa 250 man till förfogande

Rekryteringen av frivilliga började omedelbart. Framför allt söktes nyligen avgånget fast anställt underbefäl vid infanteriet samt furirer i reserven. Chef blev en överstelöjtnant A G Nordenswan med femton officerare i sin stab. Truppen snabbutbildades och fick för säkerhets skull prova ut gasmasker. Första världskrigets gasanfall var fortfarande i färskt minne.

Redan den 20 december skedde avfärden. Uppdraget hade väckt ett enormt intresse i landet. Tidningarna publicerade utförliga artiklar. Utrikesminister Rickard Sandler hälsade uppdraget med

glädje och ansåg att svenskarna nu måste "slita sig ur den lata åskådarrollen". Han sade: "Vi beträda nu för första gången, under folkförbundets auspicier, med egen aktiv insats den kollektiva aktionens väg. Det är ett steg som sätter märke, även om insatsen icke är kvantitativt betydande."

Tidningarna följde med på resan och rapporterade om ett hjärtligt mottagande under tågfärden genom Tyskland och ett varmt välkomnande i Saar. Förläggningen och utspisning beskrevs noggrant. Julfirandet blev förstasidesstoff. Det hade kommit fyra säckar med julhälsningar från Sverige.

Tiden fram till omröstningen fylldes av bråk som ofta övergick i misshandel. Frankrike var en svag och splittrad nation medan Tyskland, är Hitler och hans nazister nyligen kommit till makten, var självmedvetet aggressivt. Dess organisation i Saar, tysk front, bedrev en illa dold terror och behärskade scenen.

Men valets internationella övervakningskommission, som stod under svenskt ordförandeskap, förbjöd i alla fall en jätteaffisch där en väldig tysk örn höll det lilla Saar i sina klor, tillika med Hitlerhälsning. Däremot stoppades inte en affisch där en tysk soldat sade till Saarborna, som före kriget ingått i tyska riket: vi dog för er! Och nu vill ni förråda oss?

Den internationella truppen som stod under befäl av en brittisk generalmajor lyckades dock upprätthålla elementär ordning. På valdagen den 13 januari 1935 hade Saars 528 000 röstberättigade att ta ställning till tre alternativ: anslutning Frankrike eller till Tyskland eller fortsatt förvaltning under Nationernas Förbund. Valdeltagandet var 97 procent. 90.8 procent röstade för anslutning till Nazityskland. Hitler kommenterade: "Ett avgörande steg har tagits till försoning mellan två folk". Men tusentals saarländare flydde över till Frankrike. Fyra och ett halvt år senare utbröt andra världskriget där Tyskland och Frankrike var ett par av huvudmotståndarna.

Dessförinnan hade Tyskland medvetet medverkat till att krossa demokratin i Spanien genom att blanda sig i spanska inbördeskriget, annekterat Österrike och ockuperat Tjeckoslovakien. Och barnen i Saars skolor hade fått lära sig börja dagen Hitlerhälsning med uppsträckt arm.

Den 18 februari kom den svenska truppen åter till Trelleborg där tågfärjan togs emot av en människomassa och en ny musikkår och dagen därpå tågade den tillbaka genom Stockholm till vea livgarde där kronprins Gustaf Adolf tog emot med välkomstord.

Det blev inga fler internationella uppdrag före andra världskriget, men efteråt har det på FN:s uppdrag blivit så många fler- i Kongo, på olika håll i Mellanöstern, i Jugoslavien för att bara nämna några. Och nu förbereds en fredsbevarande styrka inom EU, inte på några få tusen man utan på 60 000, vilket om uppdragen blir långvariga, så att avbytare måste till, kräver att det finns en kvarts miljon man till hands. Sverige skall inledningsvis snabbt kunna bidra med ett par tusental man med stridsfordon, fyra spaningsplan och ett minjaktfartyg.

Dimensionerna har ändrats men uppgiften är densamma som 1935: upprätthålla ordning och bevara fred.

Artikeln skriven av Hans Dahlberg och publicerad i tidningen Försvarsforum nr 6/2000

fortsättning från sidan 4

Ronnebystritan varje den 20 och löstes ut lika regelbundet den sista. Klockan gav varje månad ett tillskott mellan 15 och 25:-. Många problem löstes genom detta arrangemang. Den som inte hade klocka fick sitta inomhus i slutet av månaden. Det var då man kunde skaffa sig ett litet försprång inom vissa områden.

På Drottninggatan låg Drottning Victorias örlogshem där många panka kvällar tillbringades med biljard, läsning eller pianoövningar. Skolan avslutades med stor examen i Amiralitetskyrkan och med tentamen av Televerkets högste chef, Generaldirektör Håkan Sterky och hans biträde Ernst Magnusson som tenderade oss i föreskrifter. Detta var en stor händelse. Flottans egen signalistutbildning genomfördes på Berga i tre månader med inläring av Flottans utrustning, reella övningar i radiostationer uppbyggda som kopior av verkliga stationer på fartygen. Inläsning av radarstationer mm och annan militär utbildning. Allt under flaggradiomästare Westers ledning. På Berga kände vi för första gången av, att vi var en militär angelägenhet till skillnad mot året i Karlskrona. Det var också här vi fick öka takten och nå kapaciteten 120-takt. Här fightades vi med flygtelegrafisterna som låg i 140, men vi var inte många tecken efter.

Föreläggningen var i kasern Balder, numera en riven kasern, vars rivning jag blev delaktig i under min civilanställning vid FortF.

Bestående är kunskapen i det ädla kortspelet Vist som lärdes in både i dagrummen i kasern Najaden i Karlskrona och och på Berga i kasern Balder. Här efter följde sjökommendering på bl a Ymer, Gotland med flera fartyg.

Första gången jag skulle ut i luften dvs låta min stämma bli hörd i etern glömmar jag aldrig.

Jag var så nervös så min hand skakade när jag skulle sända tecknen för att få fram meddelandet. Men det är en helt annan historia. Hela denna tid påverkade mitt liv en omfattning som jag aldrig har trott vara möjligt.

Vill Ni, berättar jag gärna härom en annan gång.

Program för 2001.

15 februari,	Ärtkväll i sjömanskyrkan
24 mars	Årsmöte och årsfest, Nynäsgården
14 april,	Ärtkväll i sjömanskyrkan
24-26 maj,	Riksårsmöte ombord på båt till Helsingfors
9 juni	Utflykt till Ålö
16 juni,	Sillfrukost på Notholmen
25 augusti,	Femkamp på Berga
20 september,	Ärtkväll i sjömanskyrkan
5 - 7 oktober,	Lokalordförandekonferens i Göteborg
15 november,	Ärtkväll i sjömanskyrkan
7 december,	Lille Jul, Nynäsgården

KLUBBSTUGAN Upprop.

Vi har haft besiktning av vår stuga och vi har fått förelägganden om vad vi måste åtgärda och vi har själva tyckt till om vad som skall göras.

Som tur är sammanfaller dessa och vi tänker därför att under några dagar i april och maj ge oss i kast med arbetsuppgifterna.

Det som skall göras är att måla fasaden, reparera taket över altanen, måla balkong och vindskivor och rensa sly och städa på tomten.

Vår "uthyrningsbostad" skall få el och belysning.

Vi behöver din hjälp och är tacksamma för en anmälan till någon av oss i styrelsen (se O'hojets första insida) så ordnar vi med transporter och material och arbetsledare.

Välkomna

att besöka stugan.

FLOTTANS MÄNS LOKALFÖRENING 11 I NYNÄSHAMN

